

Lakatos Júlia
Obama emberei

Közelednek a November 2-i időközi választások az Egyesült Államokban. Még ha a Demokraták képesek is megőrizni többségüket a Kongresszusban, mindenképp új korszak kezdődik Barack Obama elnökségében. Ennek kapcsán átfogó riportot közölt a [New York Times](#) Obama eddigi tevékenységéről. A cikk egy Magyarországon szokatlan perspektívából világítja meg az elnököt. Nem csak az az érdekes, ahogyan Obama saját szerepét értékeli, hanem ahogy belső köre teszi ugyanezt. A szerző közel egy tucat tanácsadóval és közeli munkatárssal beszélt annak érdekében, hogy megértse, hogyan látják az adminisztráció kihívásait. Többek között Rahm Emmanuel-el és Pete Rouse-al Obama korábbi és jelenlegi kabinetfőnökével, Robert Gibbs sajtófőnökkel, David Axelrod-al és David Ploufe-al, Obama 2008-as kampányának „agyaival”, az Obama image megteremtőivel, Melody Barnes belpolitikai tanácsadóval, Peter Ország távozó költségvetési igazgatóval vagy Robert Gates védelmi miniszterrel. Ez nemcsak azért jelentős, mert a világ legnagyobb hatalmának belső viszonyait ismerhetjük meg, hanem mert a cikk szerint Obama egy „introvertált” elnök akiről köztudott, hogy csak a legszűkebb bizalmi körével tartja a kapcsolatot. Magyarországon ismeretlen az ilyen jellegű politikai nyilvánosság. Hazánkban, ahol még a politikusi, [politikai memoár írásnak sincs hagyománya](#), nemhogy kormányzati időben, még utólag sem nyerhetünk betekintést a miniszterelnökök munkájába.

A belső kör szerint, Obama az utóbbi évek, ha nem az amerikai történelem legrosszabb helyzetét örökölte. Megelőzte egy újabb gazdasági világválság kialakulását, ehhez azonban népszerűtlen intézkedéseket kellett meghoznia. Mára segítői némi kiábrándulással és cinizmussal úgy látják, hogy beiktatásakor túl ambiciózusak és valószínűleg irreálisak voltak elképzeléseik arról, hogy Obama mit tud megvalósítani. Obama azért indult elnöknek, hogy kívülről, egy új szemlélettel

megváltoztassa Washington, ám rá kellett, hogy jöjjön arra, hogy ahhoz, hogy kezelni tudja a problémákat együtt kell működnie Washingtonnal. Egy főtanácsadója szerint Obama első két éve arról a folyamatos belső konfliktusról szólt, hogy külsősként sikerült betörnie a politika világába, majd rájött, hogy a helyzet belülről még rosszabb mint hitte. Tanácsadói szerint a legnagyobb naivitásuk az volt, hogy azt hitték Obama képes lesz áthidalni a Demokraták és Republikánusok közötti szakadékot. Maguk se gondolták komolyan, de azt remélték Obama megnyeri a Republikánusokat, és a probléma valahogy megszűnik létezni. Ugyanakkor, az „elnök emberei” miközben számos hibát észleltek, büszkék arra, hogy keresztül tudták vinni Obama kezdeti ígéretei közül az egészségügyi, az oktatási reformot és a pénzügyi szabályozási csomagot. Pete Rouse, Obama kabinetfőnöke szerint a történelem nagyon produktívnak fogja találni az elnök első két évét. Ezzel szemben Obamát démonizálják jobboldalról, folyamatosan támadják balról és a centrum is elpártolt mellőle. A republikánusok szemében túlbuzgó liberális vagy „kommunista”, miközben az amerikai baloldal szájíze szerint túlságosan is jóban van a Wall Street-i bankárvilággal, ráadásul Bush terrorizmus elleni politikáját is folytatta.

A Demokraták nagyobb ideológiai szigort várnának elnököktől. Keményebb kiállást a számukra fontos ügyekben, mint a melegek jogai vagy az Iraki háború elítélése. Kritizálják, mert nagyobb gazdaságélénkítő csomagot szerettek volna és úgy érzik messzebbre is mehetett volna az egészségügyi reformmal. Obama számára jelenleg majdhogynem nagyobb kihívás a Demokratákkal való „küzdelem”, mint a Republikánusokkal. Ez láthatóan frusztrálja, és gyakran védekezésre készíti Obamát. Egy kampányrendezvényen nemrég azt mondta, legyen szó az egészségügyi reformról vagy a pénzügyi szabályozási csomagról a Demokraták mindig félig üresnek látják a poharat. Norman Solomon, egy vezető progresszív aktivista szerint viszont Obama „teljesen elszúrta ezt a hihetetlen lehetőséget”, hogy újraértelmezze Amerikát. Akik Obamára szavaztak dühösek és kihasználva érzik magukat. Hittek benne, azonban az elnök Obama egészen másként viselkedik, mint ahogyan kampányolt. Látható tehát a hatalmas kiábrándulás ezen az oldalon.

Mi okozhatja a szavazók óhatatlan kiábrándulását? Obama ugyan büszke teljesítményére, de úgy érzi nem tudta megmutatni, hogy más típusú Demokrata elnök, mint elődei voltak. Saját szavai szerint elhanyagolta a társadalom inspirálását megválasztását követően. Eltávolodott azoktól akik megválasztották. Egyszerre okozott csalódást azoknak, akik egy új progresszív mozgalom megtestesítőjét látták benne, és azoknak, akik arra számítottak, hogy pártok fölötti konszenzust terem.

Obama tanácsadói hivatalba lépésekor felkészültek arra, hogy jelentősen csökkenhet a támogatottsága, mégis némi hitetlenséggel figyelték ahogy népszerűsége 62%-ról 45%-ra esik vissza. Ennek oka, hogy támogatóiban a kampány során egy szinte emberfeletti képességekkel rendelkező kép alakult ki Obamáról, aki zseniális kommunikátor és sosem hibázik. Nyilvánvalóan nem lehet ilyesfajta elvárásoknak megfelelni. Ahogy az interjúban Obama viccelődve mondta, „Ha azt ígéréd megmented a világot az emberek komolyan azt hiszik, hogy tényleg megteszed?” Akik azonban nyolc év Bush kormányzás után rá szavaztak valóban egyszerre akartak *mindenben* változást. E tekintetben sok a hasonlóság a hazai politika között. 2006-ban Gyurcsány Ferenc új, „külsős” politikusként Obamához hasonlóan hihetetlen elvárások mellett lépett hivatalba. Ezt követően hamar kiderült, hogy a kormányzás nem vihető ugyanazzal a hévvel és ideológiai, érzelmi töltettel, mint kampánya. A gyakran népszerűtlen hétköznapi politikai ügyek kezelése miatt bekövetkezett a szavazóktól való eltávolodás. A Gyurcsány kormányból való kiábrándulás után azonban egyik „megváltóról” a másikra „vándoroltak” a választópolgárok. Orbán Viktor jelenlegi helyzete Barack Obama 2008-as hivatalba lépésének felel meg. A változás ígéretével frissen megválasztott, „rég-új” miniszterelnökként azonban hamarosan hasonló problémákkal állhat szemben, mint Obama. Érdemes tehát felhasználni az amerikai átláthatóságot és megfontolni a tapasztalatokat. Főleg, ha ez azt jelenti, hogy az Egyesült Államok elnökének „titkait” lessük el.